

Asia: OM 1/61/2016

Ehdollisen vankeuden oheisseuraamukset

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto työryhmän ehdotuksesta ”Ehdollisen vankeuden oheisseuraamukset” (OM 2/2018)

Vaasan hovioikeus lausuu työryhmän mietinnöstä seuraavan:

Vaasan hovioikeus pitää työryhmän mietinnössä ehdotettuja ehdollisen vankeusrangaistuksen oheisseuraamuksia koskevia uudistuksia kannatettavina. Työryhmän ehdotukset ovat sinällään asianmukaisia ja tarpeellisia. Esitys mahdollistaa tarkoituksenmukaisen ja oikeudenmukaisen rangaistuksen määräämisen eri tilanteissa. Jää oikeuskäytännössä nähtäväksi, tuleeko ehdotettu uudistus alentamaan vankipäivien määrää ja missä määrin rikoksen 21 vuotta täytettyään tehneitä tullaan tuomitsemaan ehdollisen vankeusrangaistuksen oheisseuraamuksena valvontaan. Aikuisten oheisvalvonnalle riittäviä resursseja varattaessa tulee varmistua nuorten valvonnan resursseista. Sitä, että ehdollisen vankeusrangaistuksen oheisseuraamuksena tuomittava valvonta voisi jatkua ehdollisen vankeuden koeajan päättymisen jälkeen, ei tulisi jättää tulkinnan varaan.

Työryhmä esittää ehdollisen vankeuden uudeksi oheisseuraamukseksi, että rikoksen 21 vuotta täytettyään tehnyt voitaisiin tuomita ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan yhden vuoden kolmen kuukauden ajaksi, jos se olisi tekijän aikaisemman rikollisuuden, hänen henkilökohtaisten olojensa ja rikokseen johtaneiden seikkojen perusteella tarpeen uusien rikosten ehkäisemiseksi. Valvonta vastaisi sisällöltään nuorten ehdollisen vankeuden valvontaa siten, että siihen kuuluisi aina valvontatapaamisia ja voisi sisältyä sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä ja ohjelmia, mutta lisäksi olisi mahdollisuus enintään 30 tunnin kuntoutukseen tai avohoitoon. Oheisseuraamukseksi voitaisiin tuomita samalla kertaa sekä sakko että valvonta. Työryhmä ehdottaa lisäksi ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksena tuomittavan yhdyskuntapalvelun enimmäismäärän nostamista nykyisestä 90 tunnista 120 tuntiin.

Valvontaa koskevan uudistuksen tultua voimaan lainsoveltajan tulisi yhdenvertaisuuden näkökulmasta kiinnittää tietyissä tilanteissa erityistä huomiota siihen, ettei seuraamuksen ankaruuteen liiaksi vaikuttaisi se seikka, että kyseessä on päihdeongelmainen henkilö. Tällainen tilanne olisi käsillä ainakin silloin, jos samasta menettelystä ei-päihdeongelmainen voitaisiin tuomita ehdolliseen vankeuteen ilman valvontaa ja päihdeongelmainen sen sijaan ankarampaan rangaistukseen eli valvottuun ehdolliseen vankeuteen, sekä silloin, jos ei-päihdeongelmainen voitaisiin tuomita ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksena yhdyskuntapalveluun, mutta päihdeongelmaiselle ei voitaisi tuomita oheisseuraamuksena yhdyskuntapalvelua edellytysten puuttuessa, jolloin valvottu ehdollinen vankeus ja oheissakko tai ehdoton vankeusrangaistus voisi olla ainoa vaihtoehto.

Työryhmän esittämin keinoin voidaan tehostaa ehdollisen vankeusrangaistuksen vaikuttavuutta ja tuntuuutta ja vähentää ehdollisen ja ehdottoman vankeuden välistä porrastusta. Myös nykyisten oheisseuraamusten käyttöä voitaisiin lisätä.

Esityksen mukaan valvontaa koskevalla uudistuksella ei ole tarkoitus yleisesti ankaroida tai lieventää rangaistustasoja. Sääntelyn valmistelussa on arvioitu, että valvontaan tuomittaisiin oheisseuraamuksena vuosittain noin 300-500 tapauksessa. Valvontaa ei ole tarpeen ottaa käyttöön ehdollisen rangaistuksen riittämättömyyttä koskevin perustein. Lähtökohdaksi voidaan ottaa se erityisestävä kriteeri, että valvonta on tarpeen uusien rikosten ehkäisemiseksi. Valvonta olisi omiaan ehkäisemään uusintarikollisuutta niissä tapauksissa, joissa henkilö on jo aiemmin toistuvasti tuomittu ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja hänen rikoskäyttäytymistään ohjaa vaikea päihdeongelma. Valvonta voitaisiin siten määrätä tilanteissa, jossa nykyään tuomittaisiin pelkkä ehdollinen vankeusrangaistus, ja voisi olla tarkoituksenmukaista määrätä myös rikoksen uusijalle, jota vakavasti päihdeongelmaisena ei tuomittaisi yhdyskuntapalveluun ja joka hyötyisi päihdepalveluista osana seuraamusta. Oheissakko ja valvonta saatettaisiin joissakin tapauksissa määrätä silloinkin, kun nykyisessä rangaistuskäytännössä päädyttäisiin jo ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

Esityksessä on todettu, että aikuisia koskevan valvonnan säätäminen lisää lajinvalintatilanteita eri rangaistusten välillä ja seuraamusselvitysten tarvetta. Muutoksenhakutilanteessa valvonta-ajan alkaminen lykkääntyy, jos tuomittu ei ole suostunut täytäntöönpanon aloittamiseen. Aikuisten valvontaan soveltuisi velvollisuuksien rikkomistilanteissa samat keinot kuin nuorten valvonnassa, joten törkeästä velvollisuuksien rikkomisesta voisi seurata valvonta-ajan pidentäminen.

Presidentti

Tapani Vasama

Lausunnon ovat valmistelleet hovioikeudenneuvos Tapio Kaarniemi ja hovioikeuden esittelijä Toni Värttö. Johtoryhmä on hyväksynyt lausunnon.

Holm Tiina

Vaasan hovioikeus - Presidentti Tapani Vasama